

Handleplan for Toftevangskolen

OmSorg

For at vise omsorg kræves ikke at du er overmenneske.

Kun at du er medmenneske.

*Her er jeg -
kan du bruge mig?*

nov 2009

OmSorg

Hvert år mister over 4.000 danske børn deres far eller mor på grund af et dødsfald. Børn og unge, der mister deres far eller mor, har behov for voksen hjælp til at bearbejde sorgen. Men skræmmende ofte møder de ligegyldighed, afvisning og rådvildhed i stedet for støtte, hjælp og rådgivning. OmSorg har til formål at få voksne, som møder børn og unge i sorg, til at erkende, at de har et ansvar.

Børn og unge, der oplever langvarig, livstruende sygdom eller tabet af en far, mor eller søskende, har langt fra altid mulighed for at finde den hjælp, de har behov for inden for hjemmets fire vægge. Tiden med langvarig sygdom og død er voldsomt belastende for den eller de efterladte forældre, og meget ofte formår de ikke at dele deres sorg og fortvivlelse med deres børn. Børnene efterlades ofte til deres egne fantasier. I disse tilfælde har børnene i meget høj grad brug for fællesskabet med andre, ansvarlige voksne end far og mor. Bl.a. de voksne de omgås i skolen, på fritidshjemmet, i institutionen osv.

Det er en stor misforståelse at tro, at børn kan beskyttes for følelsen af sorg ved, at vi skjuler vore egne følelser for dem. Den eneste beskyttelse, børnene har i disse situationer, er netop fællesskabet med deres klassekammerater, lærere, pædagoger.

Forudsætningen for, at såvel lærere som klassekammerater i skolen tør tale ærligt og åbent om problemerne med den sorgramte, er, at man overordnet på skolen har forholdt sig til denne og lignende problematikker. Når man sammen forholder sig til problemstillingerne og efterfølgende forpligter hinanden til at handle, har man de bedste forudsætninger for, at det direkte implicerede barn undgår at blive mødt med en mur af tavshed. I stedet bliver vedkommende set, hørt og forstået på et tidspunkt, hvor omgivelsernes medvirken er den helt afgørende forudsætning for, at barnet kommer igennem sorgen som et helt menneske.

De nøgne fakta...

- Hvert år oplever ca. 4.100 danske børn, at deres far eller mor får konstateret kræft.
- I Danmark dør hvert år ca. 1.200 personer i alderen 20-54 år af kræft.
- Hvert år mister 4.000 børn deres far eller mor på grund af dødsfald.
- Omkring 4% af alle danske børn oplever at miste deres far eller mor i løbet af barndommen.
- Det svarer statistisk til, at der i hver eneste skoleklasse er mindst ét barn, som mister en forældre, før det går ud af 9. klasse!
- Hvert år dør omkring 700 danske børn.
- Hvert år dør godt 61.000 mennesker i Danmark.
- Over 350.000 børn lever i dagens Danmark adskilt fra den ene eller begge forældre, typisk pga. skilsmisse.
- Det vil sige, at hvert tredje danske barn vil opleve, at dets forældre flytter fra hinanden, inden det fylder 18 år.

Skilsmisse, alvorlig sygdom, kaossituationer o.l.

Når ovenstående erfarer, orienteres klasselærer. Klasselærer orienterer alle omkring klassen, SFO, servicepersonale og ledelse.

Klasselærer, evt. sammen med en anden ressourceperson (SFO eller anden kollega) kontakter hjemmet for at aftale:

- Hvad der skal gøres.
- Evt. orientering af kammerater.
- Hvilken rolle skolen skal tage på sig.

Klasselærer sørger for opfølgning.

*Det er ikke så vært at hjælpe et barn i sorg,
som mange voksne tror. Det handler grundlæggende
om at turde. Turde vise nærvær og turde give
rum til at barn kan tale om og arbejde med deres
følelser og forhold til livets store spørgsmål,
herunder det at miste, sorg og død.*

Når et barn mister – i nærmeste familie

Når ovenstående erfarer, orienteres klasselærer. Klasselærer orienterer ledelsen, som informerer hele personalet. (se bilag)

Klasselærer, evt. sammen med en anden ressourceperson (SFO eller anden kollega), kontakter hjemmet for at aftale:

- Hvad der skal gøres.
- Hvem der yderligere skal orienteres.
- Hvilken rolle skolen skal tage på sig.
- Anvisning på orientering af kammerater.

Aftalen forelægges af klasselæreren for involverede personer på skolen og i SFO. Ledelsen orienteres.

Følgende overvejes:

- Modtagelse af en elev, der har mistet.
- Besøg i hjemmet.
- Deltage i begravelse – lærer/klasse.
- Klassen/skolen sender blomster.
- Orientering af klassens forældre/klasseforældreråd.

Hvis dødsfaldet sker i ferien, gennemføres det af proceduren, der er muligt, efter ferien.

Klasselærer sørger for opfølgning efter aftale med efterlevende voksen og barn.

Emnearbejde: Sorg/tab/livsmod. Aldersrelateret materiale fra Kræftens Bekæmpelse findes bibliotekskælderen.

*”Den larmende tavshed,
der ramte mig...”*

Enke med to børn:

”Alle har så travlt med, at alt skal blive, som det plejer, men hos os plejer far ikke at være død!”

Når skolen mister en elev ved dødsfald

Når ovenstående erfarer, orienteres klasselærer. Klasselærer orienterer ledelsen, som informerer hele personalet.

Klasselærer, evt. sammen med en anden ressourceperson (SFO eller anden kollega), kontakter hjemmet for at aftale:

- Hvad der skal gøres.
- Hvem der yderligere skal orienteres.
- Hvilken rolle skolen skal tage på sig.
- Anvisning på orientering af kammerater.

Aftalen forelægges af klasselæreren for involverede personer på skolen og i SFO. Ledelsen orienteres.

Skolens ledelse og klasselæreren sørger for, at følgende ritualer gennemføres:

- Fælles mindehøjtidelighed i Salen.
- Der flages på halv på dødsdagen og på begravelsesdagen.
- Tom plads – markering (fx billede, lys, blomster).

Følgende overvejes:

- Besøg i hjemmet.
- Deltage i begravelse.
- Besøge gravsted.

Klassen/skolen sender blomster.

Hvis dødsfaldet sker i ferien, gennemføres det af proceduren, der er muligt, efter ferien.

Emnearbejde: Sorg/tab/livsmod. Aldersrelateret materiale fra Kræftens Bekæmpelse findes bibliotekskælderen.

Klasselærer sørger for opfølgning, evt. på årsdag eller fødselsdag.

Det er legalt at erkende sin afmægt og at søge hjælp og støtte blandt kolleger, ledelse og andre ressourcepersoner.

Når skolen mister en lærer/medarbejder ved dødsfald

Kræver handling med det samme af skolens inspektør.

- Inspektøren tager kontakt til familien.
- Inspektøren orienterer skolens ansatte.
- Skolens medarbejdere og elever samles i salen til en kort mindehøjtidelighed.
- Der flages på halv (jf. side 5).
- Skolens medarbejdere samles på lærerværelset til en kort mindehøjtidelighed.
- Evt. deltagelse i begravelsen.

*Når jeg synger min
klagesang for dig,
er det for at du skal
høre min sorg,
det er ikke en stil,
du skal rette i.*

Benny Andersen

Om handleplanen

Handleplanen er godkendt på et PR-møde.

Nye lærere inviteres til et orienterende møde hvert efterår.

- Liste over materialer (bøger, film m.m.). Handleplanen henviser til Kræftens Bekæmpelses undervisningsmateriale. Skolebiblioteket ajourfører løbende materialelisten.
Materialerne kan bruges – forebyggende i klasserne
– når et barn eller en kollega er i krise.
- Informationssider om børns forståelse af døden.
- Informationssider om børns sorgreaktioner.
- ”20 bud for rigtig omsorg”, udarbejdet af Den Internationale Vuggedødsforening.

Biblioteksdepotet i kælderen har en særlig hylde til

- Undervisningsmateriale, fx fra Kræftens Bekæmpelse.

Støttegrupper

1. Omsorg lærer/lærergruppe:

Gruppens arbejde består i:

- at træde ind som støtte, hvis der er behov
- at fastholde en kontinuerlig holdningsbearbejdning
- at holde sig ajour med litteratur og kurser
- at opdatere materialelisten, i samarbejde med biblioteket
- opfølgning og revision af indsats i det forløbne skoleår

2. Ressourcegruppen. Afhængig af hver enkelt sag kan man inddrage personer fra andre faggrupper – efter aftale med skoleinspektøren. Ressourcepersoner kan fx være skolepsykolog, sundhedsplejerske, præst, SSP, sagsbehandler i Socialforvaltningen, Kræftens Bekæmpelse, kommunens kriseberedskab.

Bilag 1:

Forslag til klasselærer-checkliste til handleplanen i forbindelse med dødsfald i en familie.

Efter du er blevet informeret om den pågældende situation (fx hvis du bliver ringet op af en forældre), skal du:

- 1. Ringe til skolelederen** og informere denne om situationen.

Du skal være sikker på, at der er andre end dig, der kender til situationen.

Du kan desuden:

- 2. Ringe til de andre lærere**, som har den pågældende elev, (start med en lærer, som har mange timer med eleven, fx med matematiklæreren)

- a. Sæt læreren ind i situationen

- b. Beslut, hvordan dagen skal forløbe, når I kommer i skole:

- Af hvem og hvordan skal eleverne informeres?
- Kommer eleven i skole med det samme?
- Hvis eleven selv ønsker at give klassen besked, hvordan støtter I så bedst op om eleven?
- Kommer forældrene i skole med eleverne?
- Hvordan skal klassens forældre informeres, så de er forberedte, når eleverne kommer hjem?
- Hvor lang tid skal man tale om det? Hvordan kommer man videre i programmet?
- Vil det være rart, hvis I er to lærere om det? I så fald, skal Bjarne have besked)

- 3. Send beskrivelse af situationen samt programmet** for den kommende skoledag til de lærere, som har eleven. (Hvis det er i weekend, kan man overveje, at sende en sms, så man er sikker på, at mailen ikke bliver læst sent søndag aften)

- 4. Tag kontakt til de klasselærere, som har søskende** til den pågældende elev, så du/I ikke laver dobbeltarbejde.

- a. Sæt hinanden ind i, hvordan I vil gøre, og hvem der gør hvad, fx hvem kontakter forældrene først, så I ikke ringer om det samme.

5. **Tag kontakt til forældrene igen**, for kort at informere dem om, at situationen er under kontrol: